

"ונהפוך הוא" / ברווז או ארנב

שיח מורכב באחריות: הזמנה לסדנה מהמגילה אל עצמנו

רציונל

המציאות מפגישה את התלמידים שוב ושוב עם דעות השונות משלהם. לא פעם הם שומעים קולות המציגים דעות אחרות, וישנה שאלה תמידית כיצד נכון להתמודד עם דעות אלו. במערך שיעור זה נדון בתפיסה השונה של המציאות באמצעות עיון בדמויות מתוך המגילה, ונלמד מכך על חיינו שלנו.

פתיחה

אפשרות ראשונה – לכיתות מתקדמות

סלבדור דאלי, אחשוורוש מתאהב באסתר, 1964-1967. (הסבר על היצירה אפשר למצוא כאן)

הצעה לשאלות מכוונות:

כמה דמויות מתוארות? האם יש חפיפה בין איברי הדמויות? מה המשמעות של החיבור הזה? לאן כל אחת מסתכלת ומה המשמעות של זה? מי אלו שתי הדמויות האלו? מה המשמעות של הימצאותה של אסתר בתוך ראשו של אחשוורוש?

שי צ'רקה: לא מחריבים, מתווכחים

הצעה לשאלות מכוונות:

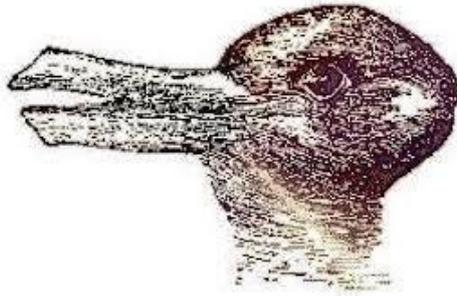

מה המציאות המתוארת? האם ניתן לראות כמה אפשרויות לתמונה? האם שרוליק מסתתר מפני משהו? האם הוא מנסה להחזיק משהו? כיצד הוא מרגיש? מה משמעות הצבעים/הרוחות? מה המסר?

אפשרות שניה

תעתועי ראייה

נקרין על הלוח את תעתועי הראיה (ארנב או ברווז ואסקימואי או אינדיאני) בזה אחר זה. אפשרות – להדפיס מראש את תעתוע הראיה של זקנה או צעירה ולחלק לתלמידים ככה שכל אחד יקבל אותו עם זווית אחרת (מצ"ב בנספח). נבקש מהתלמידים להכריז בקול מה הם רואים בתמונות (שלוש ארבע ו...). לאחר מכן נבקש מכל קבוצה לנסות לראות את התמונה שהקבוצה השניה ראתה. האם הם מסוגלים לזהות את זה? האם הם מצליחים לראות את שתי התמונות במקביל?

לימוד

בפתיחה ראינו שאותה התמונה יכולה להתפרש בכמה אופנים ולגעת באנשים במקומות שונים. בשלב זה של הסדנה נראה כי ניתן גם לקרוא ולפרש את תיאורי מגילת אסתר ולאפיין את הדמויות באופן דו משמעי.

פיקח או טיפש?

ובמלואת הימים האלה [עשה המלך לכל העם הנמצאים בשושן הבירה למגדול ועד קטן משתה שבעת ימים בחר צר גנת ביתו המלך]; רב ושמואל: חד אמר מלך פיקח היה, וחד אמר מלך טיפש היה. (בבלי מגילה יא, א)

- מה בסיפור של המשתה מרמז שאחשוורוש טיפש, ומה מרמז שהוא פיקח?

נחלק את הכיתה לשתי קבוצות. קבוצה אחת תצטרך להוכיח מהפסוקים שאחשוורוש היה מלך פיקח, ואחת צריכה להוכיח מהפסוקים שהוא היה מלך טיפש. מצ"ב דף מקורות לתלמידים.

לאחר הלימוד בקבוצות נתאסף במליאה. כל קבוצה תציג את עמדתה לגבי הטקסטים ותנמק מדוע לדעתה הטקסט מוכיח שאחשוורוש הוא טיפש או פיקח. נשאל את הכיתה: איך ייתכן שקראתם את אותם פסוקים והגעתם למסקנות שונות כל כך? איך אפשר להסתכל על אותה מציאות ולראות תוצאה כל כך שונה?

אסתר

בדיקת על אחשוורוש שאלנו את עצמנו האם הוא פיקח או טיפש. חשבו על סיפור המגילה – איזה תכונות סותרות הייתם מצמידים לאסתר? מדוע? נצפה בקטע קצר מהסרטון [כאן](#), מדקה 16: 2 עד 30: 3. אפשר להראות על מהירות 1.5. נשאל את התלמידים:

- האם כך אתם מדמיינים את אסתר?
- מה הייתם אומרים לדוברת כדי להוכיח שאסתר הייתה אחרת?
- האם לדעתכם יש פער בין ההתנהגות של אסתר בתחילת המגילה, כמו שמתואר בסרטון, לבין איך שהיא מתנהגת החל משלב המשתה ועד סוף המגילה? [ניתן להזכיר לתלמידים בקצרה את קווי העלילה של המגילה]

נצפה בסרטון הקצר [כאן](#).

שאל את התלמידים :

- איפה שאנחנו רואים ברווז, היא רואה ארנב. כלומר, היא קוראת את אותם פסוקים כמונו אבל מתבוננת עליהם בצורה אחרת לחלוטין. למה? מה יש בפסוקים שגורמים לה ללכת לכיוון הזה?
- האם אתם מסכימים עם הפרשנות שלה?
- האם אפשר לקרוא את המגילה בשני הפנים? גם מרדכי כדמות רוחנית ומנהיגותית משמעותית לאסתר, וגם אסתר שצריכה להשתחרר מההוראות שלו כדי להציל את העם?

מבט אישי

הסרטון שראינו דיבר על המתח בין עמדת הסמכות לבין תנועת המרד. שלחו את התלמידים למשימת כתיבה עצמית: אנחנו מוקפים כל הזמן בדמויות של סמכות – הורים, מורים, רבנים (בכיתה י"ב אפשר לדבר על הצבא או המחויבות של חיים בוגרים). כתבו לעצמכם איפה אתם פועלים בגלל שאמרו לכם לעשות משהו (כמו אסתר בתחילת המגילה), ואיפה אתם עומדים על שלכם ופועלים באופן עצמאי (כמו אסתר שנותנת למרדכי משימות)?

מהמגילה לימינו

אפשרות ראשונה

הציגו לכיתה סוגיית מפתח אקטואלית לבחירתכם: גיוס חרדים, הליכה למילואים שוב ושוב, כיבוש עזה.

בחרו שני נציגים מהכיתה, שיצטרכו להציג בדיבייט את הצדדים המנוגדים של הדיון.

אפשרות שניה

הציגו לכיתה את כל סוגיות המפתח. חלקו אותם לזוגות, כאשר כל זוג בוחר סוגיה אחרת ומנהל דיון פנימי – כל אחד מהתלמידים מייצג את הדעה ההפוכה.

איסוף במליאה

שאלו את התלמידים:

- המשתתפים בדיון: איך היה עבורם להתעמת ישירות עם דעה שונה?
- הצופים: איך הייתה החוויה עבורם?
- איך ייתכן ששני הצדדים מסתכלים על אותה מציאות ועדיין חלקם רואים ברווז וחלקם רואים ארנב?
- מה אפשר ללמוד מכך?

נספח – תמונות מוכנות להדפסה

